

Interlingua

G. PEANO

Prof. in R. Universitate de Torino

1923

Editione de Victore Leve
Academia pro Interlingua
2019

Academia pro Interlingua

Praesidente: G. PEANO, Prof. in Universitate de Torino, Cavoretto-Torino.

Thesaurario: Ing. G. CANESI, Via Costiglione 1, Torino 5.

Quota de associatione ad Academia, Fr. 10 per anno.

Socio, que Mitte uno publicatione ad omne alio socio, non debe quota.

In anno 1922–23, socios recipe circulares de Academia, et publicationes de socios Banachiewicz, Barral, Beatty, Canesi, Cattaneo, Ciamberlini, Foster, Hartl, Lavagnini, Linzbach, Meazinni, Mejer, Michaux, Migliorini, Miller, Moeser, Panebianco, Peano, Pinth, Provenzal, Santucci, Satta, Schwarz, Semprini, Stamm, Vanghetti, De Wahl, Weisbart, etc.

Interlingua

Interlingua es lingua auxiliare internationale quale resulta ex labores de «Academia pro Interlingua». Vide N. 48.

Omne vocabulo es internationale, sub forma de thema (radice) latino, sine grammatica.

Interlingua es intelligibile, sine studio, ab omne homine culto de Europa, et es de usu immediato in omne communicatione internationale.

1 — Academia considera quale internationale, omne vocabulo commune ad A(nglo), D(eutsch), F(rançais), H(ispano), I(taliano), P(ortoguez), R(usso). Et omne vocabulo Anglo-Latino, id es, vocabulo L(atino), que habe derivatos in A.

Exemplo de vocabulo internationale: H. I. P. R. *geometria*, F. *géométrie*, A. *geometry*, D. *Geometrie*, deriva in tempore moderno, ab Graeco-Latino *geometria*.

H. I. P. *rosa*, A. D. F. *rose*, R. *roza* deriva, in tempore de imperio Romano, ab Latino *rosa*.

I. *sei*, A. F. *six*, H. P. *seis*, D. *sechs*, R. *shiesti* habe origine commune in L. *sex*, aut in Indo-Europaeo, probato ab L. *sex*, Graeco *hex*, Sanscrito *shash*.

L. *sol* vive in H. P. *sol*, I. *sole*, F. *soleil*, et in derivato *solare*, *solstitio*, *insolatione*, que se extende ad A. D. R.

Ergo L. *geometria*, *rosa*, *sex*, *sol* es commune ad vocabularios etymologico A. D. F. H. I. P. R.

Numero de vocabulos A. D. F. H. I. P. R. es circa 2000. Vocabulario de ing. Canesi contine 10 000 vocabulo anglo-latino.

2 — Thema de nomine latino es ablativo de grammatica

elementare: *rosa, anno, dente, cornu, die, novo, me, te, se, illo, uno, nullo*.

Ex accusativos latino: *rosam, dentem, sensum, diem*, suppresso finale -m de accusativo, resulta thema aut radice: *rosa, dente, sensu, die*.

Ex accusativo plurale: *rosas, annos, dentes, sensus, dies, novos, illos*, suppresso finale -s de plurale, resulta thema.

3 — Nominativo, si non have suffixo, es thema: *rosa, cornu, nos, vos, duo, qui; homo homine, breve brevi, prisma prismate*.

Si nominativo latino habe suffixo, sicut *annus, vinum, pax, dens*, non es thema. I. P. *dente*, H. *diente*, F. *dent*, A. D. *dentist*, non deriva ex L. *dens* (sicut es scripto in plure libro), sed deriva ex thema L. *dente*.

4 — Thema de verbo es imperativo de grammatica elementare: *ama, habe, scribe, audi, es, i, fi, fac, fer*. Ex infinitivos latino: *amare, habere, scribere, audire, ire, ferre* suppresso suffixo -re de infinitivo, resulta thema *ama, habe, scribe, audi, i, fer*.

Ex persona tertio *amat, habet, audit, est, it, fit, fert*, suppresso finale -t que indica persona, resulta thema.

Ex participio praesente: *amante, habente, scibente*, suppresso finale -nte, resulta thema.

Ex participios praeterito: *amato, completo, audito, facto*, suppresso suffixo -to de participio, resulta thema.

Non semper thema latino es evidente.

5 — Thema de verbos que in latino es irregulare: *imita, mede, nasce, ori, vol, pote, plue*.

Thema es explicato ad publico que ignora latino, in N. 35–41.

6 — Grammatica, quando indica solo concordantia, es inutile.

7 — Casu, latino es mortuo. Exemplo:

Latino: «Vox populi, vox Dei» = «Voce de populo, voce de Deo».

L. «Hodie mihi, cras tibi» = «Hodie ad me, cras ad te».

L. «Gratia genera gratiam, lis generat litem» = «Gratia genera gratia, lite generat lite».

L. «In medio stat virtus» = «Virtute sta in medio».

8 — Artículo que non existe in Latino et in Russo, es inutile, aut vale *illo*.

«Da ad me libro, illo libro, meo libro, illo meo libro, uno meo libro».

«Tempore es moneta» = I. «Il tempo è moneta» A. «Time is money».
Artículo I. *il lo la*, F. *le la*, H. *el lo la*, P. *o a*, deriva ex L. *illo*.

Artículo graeco *to*, A. *the*, D. *der die das*, deriva ex Europaeo *to*. Vide N. 23.

Scriptore, que vol es intellecto ad primo visu, debe supprime articulo inutile, sine forma internationale, et de usu vario in linguas diferente. Tale es consilio de Academia, ab tempore de Volapük.

9 — Plurale de grammatica es inutile, si exprime solo concordantia:

«Homine habe uno lingua, duo aure, decem digito, plure dente et numeroso capillo».

L. «Verba volant scripta manent» = «Verbo vola, scripto mane (remane)».

L. «Verba movent, exempla trahunt» = «Verbo move, exemplo trahe».

Lingua Magyar non indica plurale post numero; Deutsch dice *drei Fuss*, *zwölf Mann*, «tres pede, decem duo Homine» sine plurale.

10 — Desinentia -s indica plurale, quando habe valore logico.

Tale desinentia es L. *matre-s*, F. *mère-s*, H. P. *madre-s*, A. *mother-s*, Graeco *mêtere-s*, Sanscrito *mâtara-s*.

Diffusione de -s pro plurale in linguas A. F. H. P. redde illo intelligibile ad lectores, sine explicatione.

«Patre habe filios et filias» = «Patre habe plure filio et plure filia».

L. «Graeci Persas vincunt» = «Graecos vince Persas» = «Exercitu Graeco vince exercitu Persa».

«Rege de Romanos» = «Rege de populo Romano» = «Rege Romano».

«Leones es forte» = «Leone es forte» = L. «Leones sunt fortes» = L. «Leo est fortis».

Plurale, in aliquo casu, vale nomine colectivo: civitate = cives, societas = socios, auditorio = auditories.

11 — Genere artificiale es complicatione inutile. *Mas* = *masculo*, et *femina* indica genere naturale: «cane mas, cane femina».

Vocabulos: «patre, matre, fratre, sonore, propheta, prophetissa», es internationale.

12 — Comparativo latino es mortuo. Linguas moderno indica illo per *plus*, et superlativo per *ultra*, *trans*, (F. *trés*), *vere* (A. *very*).

«Pluvio es veloce. Vento es plus veloce. Sono es multo veloce. Luce es trans veloce.»

«Turre es plus alto quam domo, et minus alto quam monte».

«Quadrato es quam longo quam alto».

13 — Adverbio ex adjectivo latino es mortuo. Nos adopta periphrasi:

«Discipulo stude cum diligente mente, scribe in modo claro, in forma elegante. Illo lege veloce, canta forte et prt longo tempore».

Ex L. «vera mente», ubi mente indica «intelligentia, voluntate», deriva I. (et F. H.) vermente; quem grammatica voca «adverbio».

Usu de periphrasi elimina omne conventionem.

14 — Numeros latino: «uno, duo, tres, quatuor, quinque, sex, septem, octo, novem, decem, centum, mille».

11 — decem et uno, 15 — decem quinque, 20 — duo decem, 1923 — mille novem centum duo decem tres.

0 — zero (ex Arabo).

1 000 000 — millione (ex Latino).

1 000 000 000 — milliardo (ex F.).

15 — Numeros ordinale «primo, secundo, tertio, . . . , decimo, centesimo» es internationale; et pote es eliminato:

«Alphabeto latino habe 25 (duo decem et quinque) littera ABCDE FGHIJ KLMNO PQRST UVXYZ.

«Primo littera es A. Secundo es B. C es ante D. F es post E. H es inter G et I. Z es ultimo. Y es ante ultimo. O es in loco 15. T habe numero 20 ab principio, et numero 6 ab fine».

16 — Verbo non habe suffixo de persona:

«Me habem te habe, illo habe, nos habe, vos habe, illos habe».

= L. «Habeo, habes, habet, habemus, habetis, habent».

= I. «Io ho, tu hai, colui ha, noi abbiamo, voi avete, coloro hanno».

= F. «J'ai, tu as, il a, nous avons, vous avez, ils ont».

= H. «Yo he, tú as, él ha, nos hemos, vos habeis, ellos han».

= P. «Eu hei, tu as, ella ha, nós havemos, vós haveis, elles hão».

= Rumeno: «Eu am, tu ai, el are, noi avem, voi haveti, ei au».

= A. «I have, thou hast, he has, we have, you have, they have».

= D. «Ich habe, du hast, er hat, wir haben, ihr habt, sie haben».

= Duch, Nederlandese: «Ik heb, gij hebt, hij heeft, wij hebben, gij hebt, zij hebben».

= Suedo: «Jag har, du har, han har, vi har, i har, de har».

In latino es evidente thema *habe* et desinentia de persona, que se confunde in I. F. . . . , evanesce in Suedo, et pronomine de persona resurge ante verbo.

17 — Tempore de verbo es inutile, si habe solo valore grammaticale.

«Duo plus duo vale quatuor», et propositiones de scientia, non depende ab tempore.

«Heri me es in Roma. Hodie nos es in Paris. Cras vos es in London».

«Interlingua in praeterito es utopia, in futuro es veritate».

«In anno 2000, homines loque uno solo lingua».

«In principio Deo crea caelo et terra. Terra es inane et vacuo, et tenebra es super facie de abyssu. Et Deo dice: ut fi luce. Et luce fi».

18 — Futuro latino *ama-bi-t* consta de thema *ama*, de *-bi* identico ad *fi*, et de suffixo *-t* de persona. Et es mortuo.

Nos pote indica futuro per: «i stude» = F. «va étudier» = I. «va a studiare» = A. «go to study».

«Vol stude» = A. will study. «Debe stude» = A. shall study.

L. «Qui amat periculum, peribit in illo» (Ecclesiaste III, 27) = «Qui ama periculo, i peri in illo».

Isto *i* es noto per grammatica latino, quale thema-imperativo de verbo «eo ire»; vive in infinitivo I. *ire*, F. *ira*, H. P. *ir*, et in compositos internationale *ad-i-tu*, *ex-i-tu*, *trans-i-tu*, etc.

Futuro I. *amerà*, F. *aimera*, H. P. *amará* deriva ex L. «amare habet».

Futuro D. «ich werde schreiden» responde ad «me verte ad scribe».

19 — Adverbios latino *jam* (I. *già*, F. *déjà*, H. *ya*, P. *já*), *olim* mortuo, *dudum* mortuo, et indo-europaeo *e* indica praeterito.

Isto *e* es augmento in Graeco; Sanscrito muta *e* in *a*.

Graeco εφερον *e-pher-on* = Sanscrito *a-bhar-am* = me e fer.

Graeco εδω, εδιδω, *e-dô* = Sanscrito *a-dâ-t* = illo e da.

Graeco αυτοζ εφη= L. ipse dixit = ipso e dice.

Latino *e* = ex; ex-praesidente = praesidente in praeterito.

Volapük indica tempore per augmento, sicut in graeco; «e-fug» = Interlingua «e fuge» = Graeco εφυγε.

Sed publico non intellige elemento *e*, sine explicatione.

Plure interlinguista indica praeterito per suffixo *-ba* de imperfecto latino *habe-ba-t*, vivente in I. *aveva*, F. *avait*, H. *habia*, P. *havia*. Sed imperfecto de *es* vale *era*, de *fuge* *fugieba*, etc.

L. «Multa renascentur que jam cecidere» (Horatio) = «Multo re, que jam cade, i renasce» = «Multo re, que in praeterito cade, in futuro renasce».

20 — Coniunctivo latino es expresso per *ut*, *quod*: L. «Do ut des» = «Me da ut te da».

21 — Imperativo latino: «divide et impera», «in dubio abstine», «ab uno disce omnes», «ne projice margaritas ante procos».

Latino de Luca IV, 23: «Medice, cura te ipsum» = «O medico, cura te ipso».

Latino ex Genesi I, 28: «Crescite et multiplicamini» = «Quod vos cresce et multiplica».

22 — Infinitivo habet in latino suffixo *-re*: «amare habere scribere audire», vivo in F. H. I. P.

Academia in 1896, et plure interlinguista, indica infinitivo per suffixe *-re*; sed in Latino existe exceptiones: Vide N. 41–42.

Nos pote imita Anglo, que habet nullo suffixo.

Indicatione de infinitivo es inutile post «vol, pote, debe, ad, pro...»: «Me stude, me vol stude» = A. «I study, I will study».

«Me habet libro ad stude» = A. «I have book to study».

23 — Infinitivo, quando non es inutile, es nomine abstracto ex verbo; in lingua A. F. H. I. habet articulo, que nos sume sub forma *to*.

To es articulo graeco ex indo-europaeo, L. *is-to*, I. *ques-to*, H. *es-to*, P. *is-to*, F. *ce-t*; es articulo A. *the*, D. *das*; et pronomine Russo *to*, Sanscrito *ta*.

Pro correspondentia de consonante, vide:

L. *tres*, Graeco *tri*, A. *three*, D. *dreì*, R. *tri*, Sanscrito *tri*.

L. *tu*, A. *thou*, D. *du*, R. *ty*, Sanscrito *tva*.

Concordantia de europaeo *to* cum Anglo *to* = L. *ad*, que indica infinitivo, es casuale.

Exemplo: «*To* pote» = F. le pouvoir, la puissance = I. il potere, la potenza.

«*To* cure» = I. il curare, la cura = A. *to cure*, the cure.

«*To* debe» = F. le devoir, I. il dovere, il debito.

«*To* mori» = I. il morire, la morte.

24 — Publico non intellige *to*, sine explicatione. Nos pote elimina illo, pro obtine lingua intelligibile ad primu visu:

L. «Errare humanum est» = «*To* erra es humano» = «Errore es humano» = «Homo erra».

L. «Beneficium accipere libertatem vendere est» (Publio Syro) = «*To* accipe beneficio es *to* vende libertate» = «Acceptione de beneficio es venditione de libertate» = «Qui accipe beneficio, vende libertate».

L. «Ars est celare artem» (Ovidio) = «*To* cela arte es arte» = «Arte cela arte».

L. «Accipere quam facere praestat injuriam» (Cicerone) = «Es melius *to* recipe quam *to* fac injuria» = «Es melius de recipe quam de fac injuria».

I. «Volere è potere» = F. «Vouloir c'est pouvoir» = «To vol es to pote» = «Qui vol pote».

L. «Prudentis est mutare consilium» = «To muta consilio es de homine prudente» = «Homine prudente muta consilio».

L. «Laborare est orare» = «To labora es to ora» = «Qui labora ora» = L. «Qui laborat orat».

L. «Designatio unius est exclusio alterius» = «To designa uno es to exclude altero» = «Qui designa uno, exclude altero».

L. «Divitem fuisse parva laus est» = «To es ex divite es paucio laude» = «E divite non mere laude».

25 — Participio latino in *-nte* vive in numeroso vocabulo
A. D. F. H. I. P. R. «adjutante, agente, assistente». Et pote es expresso per *que, qui, quod*.

Que, thema de latino *quem*, ablativo *quo*, I. *che*, F. H. P. *que*, A. *who*.

Vacante = que vaca. Tangente = que tange. Studente = qui stude.

L. «Ducunt volentem fata, nolentem trahunt» (Seneca) = «Fato duc qui vol, trahe qui ne vol».

L. «Plures adorant solem orientem quam occidentem» = «Plures adora sol que (dum) ori, quam dum cade».

26 — Passivo latino es mortuo.

Linguas moderno A. D. F. H. I. P. indica passivo per participio cum suffixo *-to*: amato, completo, audito.

Additione de suffixo *-to* ad thema de verbo in latino satisfac regulas complicato.

Academia, in 1890, regulariza participio passivo, et obtine vocabulos artificiale.

Solutione plus naturale es adoptione de participio passivo latino, sine modificatione.

Vocabulario latino ad usu de schola cita verbo sub forma: «amo amas amavi amatum amare», ex «amatum», vocato «supino», resulta participio *amato*.

Participio passivo latino es quasi semper internationale.

Anglo «allude allusion, deride derision, describe description, evident vision, indulge indult, frangible fracture, . . .», in numero de circa 100.

27 — Nos pote elimina passivo per conversione de propositione.

«Filio es amato ad matre» = «Matre ama filio».

L. «Fortes fortibus creantur» = «Homine forte es creato ab forte» = «Homine forte crea forte».

L. «Avarus nullo satiatur lucro» (Seneca) = «Avaro es satiatio ab nullo lucro» = «Nullo lucro satia avaro».

28 — Si propositione cum passivo non habe subjecto explicito, suffice de scribe *nos*, *homo*, et *se*.

Nos distingue: *homo* = F. *on*, D. *man*, et *homine* = F. *homme*, D. *Mann*.

L. «Amici probantur rebus adversis» (Cicerone) = «Amico es probato in adversitate» = «Nos proba amico in adversitate» = «Homo proba...» = F. «On prouve...» = «Amico se proba...» = I. «L'amico se prova...».

L. «Similia similibus curantur» = «Nos cura simile per simile».

L. «Quod gratis asseritur, gratis negatur» = «Quod gratis es asserto, gratis es negato» = «Quod uno gratis asserere, alio gratis nega».

L. «Frangar non flectar» = «Me pote es fracto, non flexo» = «Homo pote frange, non flecte me».

L. «Qui indicat judicabitur» (Matthaeo VII, 1) = «Qui judicia fi judicato» = «Homo i judica qui judica» = «Homo fi judice de judice».

L. «Qui lugent consolabuntur» (Matthaeo V, 5) = «Qui luge fi consolato» = «Homo i consola qui luge (fle, plora)».

29 — *Quem*, accusativo latino de *que*, pote indica participio passivo: «quem ama= amato», «quem rumpe= rupto».

Quem, vive in H. *quien*, P. *quem*, F. *que* (opposito ad *qui*); habe origine commune cum A. *whom*; D. *wen*, sed in F. H. P. A. non es semper accusativo.

«Luna, que illumina Terra, et quem illumina Sol (que es illuminato ab Sol, Sol illumina que, que Sol illumina), rota circum Terra, in uno mense».

«Qui es amato ab deos, mori juvene» = «Quem deos ama, mori juvene» = L. «Quem Di diligunt, adolescens moritur» (Plauto) = A. «He whom the gods love, dies young».

L. «Necesse est ut multos timeat quem multi timent» (Laberio) = «Quem multos time, debe time multos» = «Qui fac time multos, debe time multos» = A. «He whom many fear, must fear many».

L. «Leges a victoribus dicuntur, accipiuntur a victis» = «Lege es dicto ab victore ad victo» = «Qui vince dice lege ad quem vince».

Volapük, *quem publica* Schleyer in 1879, indica passivo per *pa:deb* = L. *debet*, *pa-deb* = L. *debetur*.

30 — Gerundio L. «Docendo discitur» = «Homo dum doce, disce» = «Qui doce, disce».

L. «Fama crescit eundo» = «Fama cresce dum i».

L. «De gustibus non es disputandum» = «Nos ne deve disputa de gustu».

L. «Alitur vitium tegendo» (Virgilio) = «Homo ale vitio, dum tege illo» = «Qui tege vitio, ale illo».

31 — Derivatos latino es quasi semper internationale.

Per exemplo: L. *neutralitate*, A. *neutrality*, D. *neutralität*, F. *neutralité*, H. *neutralidad*, I. *neutralità*, P. *neutralidade*, R. *neütralitet*.

In modo simile, es internationale: «acerbitate, aciditate, activitate, adversitate, affabilitate, affinitate, agilitate, alacritate, ambiguitate, animalitate, animositate, anterioritate, antiquitate, anxietate, aquositate, ariditate, asperitate, assiduitate, atrocitate, audactitate, austeritate, aviditate», et 700 alio vocabulo in *-tate*.

Vocabulos que termina in *-ale* (capitale), *-ano* (Romano), *-bile* (stabile), *-ina* (medicina), *-ione* (opinione), *-ismo* (socialismo), es internationale.

Toto nomenclatura de scientia es internationale.

32 — Ex vocabulos derivato nos deduce radice minus noto, per propositione de forma sequente.

Acu es *acuto* (A. *acute*).

Agricoltore (A. *agricultor*) cole *agro*.

Albumine (A. *albumen*) es *albo*.

Alimento (A. *aliment*) *ale*.

Ambulatorio (A. *ambulatory*) es loco ubi nos *ambula*.

Animale (A. *animal*) habe *anima*.

Aquatico (A. *aquatic*) es animale que vive in *aqua*.

Annales (A. *annals*) es publicato omne *anno*.

Aviatore (A. *aviator*) vola sicut *avi*.

Belligerante (A. *belligerent*) gere *bello*.

Bibitore (A. *bibber*) es illo que *bibe* multo alcohol.

Caduco (A. caducous) es quod *cade*.
Coelibe vive in *coelibatu* (A. celibate).
Cane habe dente *canino* (A. canine).
Discipulo (A. disciple) *disce* disciplina (A. discipline).
Diurnale (A. journal) publica notitias *diurno*, de *die*.
Doctore (A. doctor) *doce* doctrina (A. doctrine).
Equite fac *equitatione* (A. equitation) super *equo*.
Gladiatore (A. gladiator) pugna per *gladio*.
Loquace (A. loquacious) es illo que *loque* multo.
Medico *mede* per *medicina* (A. medicine).
Narratore (A. narrator) *narra* (A. narrate) *narratione* (A. narration).
Omnibus (A. omnibus) es vehiculo pro *omnes*.
Puero es in aetate *puerile* (A. puerile).
Sol, in tempore de *solstitio* (A. solstice), sta in suo motu ab aequatore.
Volatile (A. volatile) es liquido que *vola*, per evaporatione.

33 — Si scriptore adopta solo vocabulos latino, sine elemento artificiale, lectore que cognosce latino, intellige Interlingua, sine studio.

34 — Si scriptore, inter synonymos latino, elige illos plus internationale, es intellecto, quasi sine difficultate, ab lectore que cognosce uno lingua culto de Europa.

Vocabulario de uno lingua culto contine circa 1000 vocabulo popolare, noto etiam ad analphabetas, et ultra 50 000 vocabulo docto, F. «mots savants», derivato ex graeco-latino, et internationale. Qui cognosce solo lingua popolare, non cognosce vocabulario internationale.

35 — Lectore, qui ignore latino, pote interpreta vocabulo dubio cum auxilio de solo vocabulario Interlingua-nationale, de Pinth 1912 et 1927, Basso 1914, Peano 1915, Canesi 1921, etc.

36 — Qui ignore latino, et posside solo vocabulario latino ad usu de schola, gymnasio et lyceo, libro que existe in omne

bibliotheca, cum versione in omne lingua, pote inveni thema latino peregrulas sequente, extracto ex grammatica latino.

37 — Vocabulario latino (ad usu de schola) contine, in ordine alphabetico, vocabulos invariabile: *ad, in, et, non, semper, heri, quatuor*, etc.

Si vocabulario latino, quem grammatica elementare dice inflexibile, habe suffixo evidente de flexione, isto pote es suppresso:

Secundum = secundo, multum= multo, quam = que.

38 — Vocabulario latino da duo forma de nomine substantivo, «rosa, rosae», «dens dentis», vocato nominativo et genitivo.

Si genitivo termina in *-ae, -i, -is, -us, -ei*, thema (ablativo) termina in *-a, -o, -e, -u, -e*.

Exemplo: Vocabulario latino: «rosa rosae», thema *rosa*; annus anni, anno; vinum vini, *vino*; fames famis, *fame*; pax pacis, *pace*; rex regis, *rege*; dens dentis, *dente*; pes pedis, *pede*; mater matris, *matre*; nomen nominis, *nomine*; leo leonis, *leone*; genus generis, *genere*; corpus corporis, *corpore*, casus casus, *casu*, cornu cornus, *cornu*; dies diei, *die*; audax audacis, *audace*.

Avis, avis, *ave* aut *avi*. Respublica reipublicae, *republica*.

Cum solo plurale: divitiae divitiarum, *divitas*; arma armorum, arma (N. 3); gemini geminorum, *geminos*.

39 — Vocabulario latino cita adjectivo sub forma de nominativo de tres genere:

«Novus nova novum», thema-ablativo *novo*.

«Brevis brevis breve», thema-nominativo neutro *breve*.

Ablativo es *brevi*; nos praefer nominativo *breve*, thema de accusativo *breve-m*, et de plurale *breve-s*, et responde ad regula 38.

40 — Pronomine ego *me*; tu *te*; se; *nos*; *vos*; ille *illo*; iste *isto*; hic *hoc* = *ce*.

Ce es thema de L. «hic, hoc, ecce, cetero, cis», F. *ce*, I. *ciò*: non es scripto in grammatica latino.

Meo = de me; tuo = de te; suo = de se, de illo; nostro = de nos; vestro, vostro = de vos.

41 — Vocabulatio latino da plurale forma de verbo «amo amas amavi amatum amare». Ultimo es infinitivo; suppresso *-re*, resulta thema *ama*.

In modo simile: habeo habere, *habe*; scribo scribere, *scribe*; fugio fugere, *fuge*; audio audire, *audi*.

42 — Verbos, que in latino es irregulare:

Imitor Imitari, *imita*; medeor mederi, *mede*; nascor nasci, *nasce*; morior mori, *mori* (aut *more*); orior oriri, *ori*.

Sum esse, *es*; fio fieri, *fi*; eo ire, *i*; fero ferre, *fer*; dico dicere, *dic* aut *dice*; facio facere, *fac*; volo velle, *vol* (ex *volo*); possum posse, *pote* (ex *potente*); pluit pluere, *plue*.

43 — Vocabulario de Interlingua es vocabulario latino, minus vocabulos non internationale et non necessario, plus cetero vocabulo internationale.

Plure interlinguista adopta toto vocabulario latino; sed distinctione inter latino vivo et mortuo es importante pro intelligilitate immediato.

Si, in loco de vocabulario latino, nos adopta vocabulario de uno lingua nationale, per regulas praecedente nos construe lingua sine grammatica, tam claro quam lingua cum grammatica, et comodo pro viatores in natione extraneo.

44 — Vocabulos internationale, non latino classico: *logarithmo, oxygenio, telegrapho, aeroplano, interlinguista*, es graeco-latino moderno.

Vocabulos: *algebra, cifra, cofea, thea*, es latino scientifico.

Vocabulos internationale ex linguas moderno: A. *club*, F. *buf-fet*, H. *albino*, I. *allegro*.

45 — Thema, non vocabulo latino:

e (N. 19); *to* (N. 23); *que* (N. 25); *ce* (N. 40); *mene* = L. *memini*; *gno* = *nosce*; *ra* = *reor*; *gene* = *gigne*. Es vocabulos internationale, minus noto ad publico.

46 — Pronuntiatione de latino es pauco differente in scholas de vario natione.

Pronuntiatione antiquo, quale linguistas demonstram da ad omne littera uno sono: *c* = *k*, et *g* semper gutturale; *h* = D. *h*, aspirato; *ae* quale *e* aperto, D. *ae*; *oe* = F. *eu*, D. *oe*.

In vocabulos graeco: *y* = F. *u*; *z* = A. F. *z*; *ch* = D. *ch*, *th* = A. *th-ank*; *ph* bilabiale.

47 — Accentu latino es indicato in vocabularios. Academia in 1897 consilia accentu super vocale praecedente ultimo consononate non finale.

Accentu latino es super paenultimo vocale, aut super antepaenultimo, si paenultimo es breve.

Volapük pone accentu uniforme super ultimo vocale, sicut in français; aut supprime accentu.

Regula de 1897 da accentu latino-italiano in *ròsa*, *lingua*, *Itàlia*, *sèptem*; accentu italiano in *permâne*, *appròba*; accentu L. in *idòlo*, *geomètria*; accentu F. in *calcùlo*, *facile*, etc.

In vocabulo *geometria*, lingua D. F. H. I. P. pone accentu super syllaba *tri*; R. et Polono super *me*; A. super *o*; Hungaro aut Magyar super *ge*.

48 — Historia Necessitate de lingua auxiliare, pro relationes internationale de scientia, de commercio, etc., es evidente.

Omne lingua nationale contine multitudine de complicationes inutile, que exige plure anno de studio.

Descartes, Leibniz et plure alio philosopho, stude problema de lingua rationale, plus simplice et logico quam linguas naturale.

In illo tempore, latino es de usu internationale.

49 — In ultimo seculo, usu de linguas nationale in loco de

latino, et incremento de relationes internationale, redde problema de interlingua plus urgente, et objecto de studio numeroso.

Schleyer, parochus in Konstanz, in anno 1879 incipit publicatione de Volapük (A. worldspeech), lingua in parte artificiale, cum grammatica de mirabile regularitate.

Pauco hora suffice pro lege et scribe in tale lingua, cum auxilio de suo vocabulario.

In anno 1889 es publicato 25 periodico in tale lingua.

Plure interlinguista proponit modificationes; alio publica novo systema.

Vp, abbreviatio de Volapük, in editione de 1884, habet 1400 vocabulo radicale, et numeroso affixum grammaticale, que repraesentat declinationem, conjugationem et derivationem regularem.

Vocabulos es tracto ex latino *in, de, sal, sol, dom* (L. domo), *fam* (L. fame): aut ex Anglo: *if = si, dog = cane*.

Pauco vocabulo es tracto ex D. et R.

Vocabulos naturale es amputato, et reducto in generale, ad consonante-vocale-consonante.

Finales *-a -e -i* indicat genitivum, dativum, accusativum, *Vol* (A. world) = mundo; *pük* (A. speech) = lingua; *vol-a-pük* = lingua de mundo.

Finale *-s* indicat pluralem; Auctore demonstrat suam internationalitatem (N. 9).

Litterae *m* et *f* indicat genus *mas* et *femina* (N. 11).

Vp indicat tempus de verbo per augmentum, sicut in Graeco (N. 19); passivum per *pa-* (N. 29). Et habet affixos de diminutivum, accrescivum, adjectivum ex nomine, adverbium, etc.

Vp est multo plus facile quam omnis lingua naturale, sed lector, qui non cognoscit clavem de Vp, intelligit nihil de isto lingua.

In primo tempore, Vp diffundit se in Germania de Sud, patria de auctore. In 1886, Kerkhoffs, doctus professor de linguis in Paris, publica manuales, vocabularios, et uno periodico in Vp, et diffundit illo in toto mundo, et proponit simplificationes in grammatica.

Surge multitudo de modificationes ad Vp, aut de linguis concurrente.

Vp indicat *sol* per vocabulo Latino et *luna* per Anglo. Cum idem iure, alio indicat *sol* per vocabulo Anglo, et *luna* per Latino, et nascitur turre babelico de lingua artificiale.

50 — Fautores de interlingua conveni numeroso ad congressu de München in Bavaria, 6–9 augusto 1887, et funda «Academia pro Interlingua».

Schleyer es praesidente. Kerkhoffs, professore de linguas in Paris, es directore. Academia incipe ad simplifica grammatica.

Sub directione de ing. Rosenberg in Petrograd, 1893–1898, et de rev. Holmes in New York, 1898–1908, Academia collige vocabulos internationale; et resulta lingua intelligibile ad primo visu, aut quasi.

Academia in 1887 habe nomine «Kadem Volapüka, et incipe per modificationes minimo, pro non destrue propaganda.

In 1888, J. Lott, constructore de ferrovias in Wien, demonstra existentia de vocabulario internationale. Liptay, medico in Chile, et plure alio, perveni in illo tempore ad idem resultatu.

Exemplo de lingua de Academia in 1895: «Publikasion de labors sientik in ist lingu es multe preferabl ka publikasion in kelkun lingu nasionik; no es necesik tradukar tal artikles in otr lingus, kause omnihom komprend origin skribed per vo aut».

Omne vocabulo es de origine latino: «Publicatione de labores scientifico in isto lingua es multo praeferibile quam publicatione in aliquo lingua nationale; non es necesse de traduce tale articulos in altero linguas, per causa quod homine comprehend originale scripto per vos ipso». Vocabulos es etiam italiano, franco, anglo, etc.

Resulta evidente quod vocabulario internationale es latino, et es documento de historia de civilizatione in Europa.

Interlingua in illo tempore habe orthographia artificiale, sed regulare: muta *ph* in *f*; *c* in *k* et *s* conforme ad pronuntiatione A. F.; *ae* et *oe* in *e*; etc. In 1902 Academia publica vocabularios germanico, anglo, et nederlandense. Postea socios muta regulas de orthographia, quod redde de valore commerciale nullo publicationes praecedente.

51 — Prof. Peano, post 1903, publica libros de mathematica in «latino sine flexione».

Academia, in 23-XII-1908, nomina illo directore; et redde ingressu libero ad qui solve contributione annuo.

Academia post 1909, in suo periodico, et in periodicos de socios Basso in italia, Hartl in Austria, Meysmans in Belgio, Moore in Anglia, de Wahl in Esthonia, ex expositione continuo de studios theorico et de applicationes in practica de omne forma de lingua internationale.

Singulo scripto adopta quod vive bono in alios; et formas de interlingua converge.

Majoritate de socios, in 1912, adopta vocabulos internationale sub forma de thema latino; et Interlingua acquire proprietate explicato in N. 33–36.

Plure auctore adopta Interlingua, in publicationes de scientia.

Torino, Settembre 1923.

Vocabolario latino-italiano

Un italiano, che non conosce il latino, nello scritto precedente, trovò difficoltà nelle parole:

ab, da — *accipe*, riceve, accetta — *albo*, blanco (alba) — *ale*, alimenta — *avi*, uccello (aviazione) — *cetero*, rimanente (eccetera) — *disce*, impara (discepolo) — *doce*, insegna (dottore) — *dum*, mentre — *i*, va, ire, gire — *mede*, medica — ori, origina — *praeterito*, passato — *projice*, getta, proietta — *quod*, che, il che, ciò che — *recipe*, riceve — *tege*, copre, protegge — *ut*, affinché.

Publicationes

Academia pro interlingua, Discussiones, anno 1909–1910, N. 1–7 anno 1911, N. 1–5 – anno 1912, N. 1–7, – anno 1913, N. 1–3.

Circulares anno 1921, N. 1–3 – anno 1922, N. 1–4.

Collectione completo Fr. 30 in auro.

G. PEANO, **Vocabulario commune ad Latino-Italiano-Français-English-Deutsch**, Editione II, anno 1915, Fr. 8 in auro.

Auctore dona isto libro ad omne socio que inscribe 5 socio novo.

Isto libro contine circa 14 000 vocabulo internationale, scripto in orthographia de 5 lingua citato, derivatione et synonymos.

G. CANESI, **Vocabolario Interlingua Italiano-Inglese e Italiano-Interlingua**, con praefazione di G. Peano, Ed. Paravia, Torino, 1921, I. 10.

Auctore dona isto libro ad omne socio que inscribe tres socio novo.

Isto libro contine vocabulos internationale, sub triplice forma: latino, italiano, anglo; et vocabulos italiano, cum versione in Interlingua. Illo contine etiam expositione amplo super historia de Interlingua, et questiones de grammatica.

100 charta postale de Academia, Lire 7.

Kosmoglott, organ del Societé Kosmoglott, e de Academia pro Interlingua. Director E. De Wahl. Nikitinstrad 10 Reval Estonia. Gratis ad socios.

- G. PEANO, **100 Exemplo de Interlingua**, 1913.
- U. BASSO, *Vocabulario internationale Interlingua-English-Français-Italiano*, Ventimiglia, 1914.
- J. B. PINTH, **Deutsch-Interlingua Voerterbuch**, Linz, 1912.
- J. B. PINTH, **Grammatica de Interlingua**, Luxembourg, 1915.
- J. B. PINTH, **Deutsch-neulateinisches Woerterbuch**, Luxembourg, 1917.
- A. HARTL, **Interlingua. Manuale ad usu de omne natione**, Linz, 1922.
- WILF. MOESER, **Interlingua in forma de Semilatin**, Linz, 1921.
- P. SATTA, **Calendario perpetuo**, Torino, 1922.
- Dr. G. VANGHETTI, **Quaestione de lingua auxiliare internationale in Italia**. Ex «Riforma Medica», Napoli, 1922.
- Clavi practico ad Interlingua**, Revista Eklexi, Casella postale 56, Roma.
- R. PANEBIANCO, **Lege de Haüy et lege de symmetria**, 1922.
- R. PANEBIANCO, **Hypnotismo et neonecromantia**, Torino 1923.
- GUÉRARD, **A short history of the international language movement**, London, Fisher, anno 1922.
- Isto libro de 270 pagina, enumera 140 systema de lingua internationale, semper plus convergente.